

Άσπα Μπινιώρη

Το αμέσως επόμενο διάστημα αναμένεται να κατατεθεί νομοσχέδιο για την αναμόρφωση του οικογενειακού δικαίου. Ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται όπως η υποχρεωτική δια νόμου κοινή άσκηση γονικής μέριμνας και επιμέλειας των παιδιών, σε περιπτώσεις διαζυγίου, ο ορισμός του ελάχιστου χρόνου επικοινωνίας του γονέα που δεν διαμένει με το παιδί στο 1/3, εφόσον το επιθυμεί, η δυνατότητα εναλλασσόμενης διαμονής του παιδιού στο σπίτι κάθε γονέα, έχουν πυροδοτήσει αντιπαραθέσεις μεταξύ ενώσεων πατεράδων που ζητούν την υποχρεωτική συνεπιμέλεια, και πολλών φεμινιστικών οργανώσεων που υποστηρίζουν ότι οι συγκεκριμένες υποχρεωτικές ρυθμίσεις θέτουν σε ομηρία τις γυναίκες σε κακοποιητικές σχέσεις ακόμα και μετά τη λύση του γάμου. Οι τελευταίες μάλιστα συνυπογράφουν κείμενο με σωματεία όπως αυτό της Χριστιανικής Ένωσης Νεανίδων, που εκπροσωπούν μια «παραδοσιακή» άποψη για το ρόλο της γυναίκας ως μητέρας. Στο δημόσιο διάλογο παρεμβαίνουν επιστημονικές ενώσεις κοινωνιολόγων, ψυχολόγων, κοινωνικών λειτουργών παίρνοντας θέση υπέρ της συνεπιμέλειας, θέτοντας όμως όρους και προϋποθέσεις.

Καταρχάς να πούμε ότι, σχεδόν όλοι και όλες αποδέχονται ότι η από κοινού ανατροφή των παιδιών, και η απρόσκοπτη συνέχιση της σχέσης και με τους δύο γονείς μετά το διαζύγιο είναι η καλύτερη προϋπόθεση για την υγιή ψυχοσυναισθηματική του ανάπτυξη. Η αντιπαράθεση αφορά την υποχρεωτικότητα της συνεπιμέλειας. Το παιδί έχει ανάγκη ασφαλούς δεσμού, και τους δύο γονείς. Όσο λιγότερο διαρρηγνύονται αυτές οι σχέσεις, όσο περισσότερο διατηρούνται οι σταθερές του μετά από ένα χωρισμό, τόσο το καλύτερο γι' αυτό. Η συνεπιμέλεια όμως, δεν μπορεί να είναι η αφετηρία, αλλά το αποτέλεσμα μιας, πολλές φορές, επίπονης διαδικασίας, όπου οι γονείς χρειάζεται να επεξεργαστούν τα συναισθήματα που προκύπτουν από μια σχέση που διαλύεται, να διαχωρίσουν το ρόλο τους ως γονείς από αυτόν του/της συντρόφου και να συμφωνήσουν σε ένα κοινό πλαίσιο ανατροφής του παιδιού.

Πολλά ζευγάρια που χωρίζουν απευθύνονται σε ιδιώτες ειδικούς ψυχικής υγείας, προκειμένου να διαχειριστούν ζητήματα που αφορούν στα παιδιά τους, αναλαμβάνοντας το κόστος, μιας και ελάχιστες δημόσιες δομές προσφέρουν υπηρεσίες οικογενειακής θεραπείας και συμβουλευτικής. Θεσμοί όπως αυτός της διαμεσολάβησης, ή των οικογενειακών δικαστηρίων μένουν ανενεργοί, ενώ ο θεσμός του εξειδικευμένου οικογενειακού διαμεσολαβητή είναι άγνωστος στην Ελλάδα και αν και εισάγεται από το εν λόγω νομοσχέδιο, παραμένει άγνωστο το ποιος θα καλύπτει τα έξοδα.

Η υποχρεωτική επιβολή της συνεπιμέλειας συγκαλύπτει τις τεράστιες ευθύνες του κράτους για τη φροντίδα παιδιών και οικογενειών

Επιπλέον, επικίνδυνη είναι η επιβολή της συνεπιμέλειας σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας, που πολλές φορές μάλιστα δεν καταγγέλλεται καν. Αν και το νομοσχέδιο, προβλέπει την αφαίρεση του δικαιώματος της γονικής μέριμνας σε περίπτωση κακοποίησης του παιδιού, δεν αναφέρει την άσκηση βίας στη σύντροφο (στη συντριπτική τους πλειοψηφία τα περιστατικά βίας έχουν ως θύμα τη γυναίκα). Ποια, επιβεβλημένα δια νόμου μάλιστα, συνεννόηση μπορεί να προκύψει εντός ενός κακοποιητικού πλαισίου, που μάλιστα μπορεί να γίνει ακόμα πιο κακοποιητικό σε συνθήκες διαζυγίου; Ένας κατά βάση κακοποιητικός σύντροφος είναι πολύ πιθανό να συμπεριφερθεί βίαια και απέναντι στο παιδί, ενώ τα παιδιά-μάρτυρες κακοποιητικής συμπεριφοράς του ενός γονέα προς τον άλλο τραυματίζονται ψυχικά και τα ίδια.

Οι υπέρμαχοι της υποχρεωτικής συνεπιμέλειας επικαλούνται την ανάγκη ισότιμης μεταχείρισης των γονέων, και των δύο φύλων. Στη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων, η επιμέλεια των παιδιών δίνεται έως τώρα στη μητέρα, σύμφωνα με σεξιστικά

στερεότυπα για τους ρόλους της γυναίκας και του άντρα, επιβαρύνοντας τη γυναίκα με την αποκλειστική ευθύνη του παιδιού και καθιστώντας τον πατέρα επισκέπτη στη ζωή του παιδιού του. Αυτή όμως είναι μία από τις πλευρές της έμφυλης ανισότητας που σε καμία περίπτωση δεν επιλύει το νομοσχέδιο. Η έμφυλη ανισότητα εντοπίζεται σε όλες τις πλευρές της κοινωνικής και οικονομικής ζωής. Οι γυναίκες αμείβονται λιγότερο, έχουν μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας και συχνά εξαρτώνται οικονομικά από τον σύντροφό τους (ένας από τους συχνούς λόγους που δεν χωρίζουν οι γυναίκες είναι η οικονομική ανασφάλεια). Με την συνεπιμέλεια και τον ίσο καταμερισμό του χρόνου του παιδιού μεταξύ των δύο γονιών, προκύπτει εμμέσως και το θέμα της διατροφής. Πώς θα ρυθμίζεται το ύψος της; Την ίδια στιγμή που οι κοινωνικές παροχές εξαφανίζονται, οι εκπαιδευτικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες των παιδιών επιβαρύνουν τους γονείς, τα επιδόματα για τα παιδιά είναι ψίχουλα, πώς θα μπορέσει μια μητέρα να ανταποκριθεί; Οι επιπτώσεις της οικονομικής ανισότητας όμως δεν αφορούν μόνο τη γυναίκα αλλά και τους δύο γονείς. Η συνεπιμέλεια και κυρίως η εναλλασσόμενη διαμονή απαιτεί ιδιαίτερο χώρο για το παιδί στο σπίτι κάθε γονέα και κοινή (ή κοντινή) συνοικία διαμονής. Πόσοι εργαζόμενοι/ες έχουν τη δυνατότητα να εξασφαλίσουν οικονομικά τέτοιους όρους;

Το παιδί έχει ανάγκη και τους δύο γονείς, πέρα από στερεότυπα για το ρόλο της μητέρας και του πατέρα.

Εν κατακλείδι -μένοντας μακριά από στερεότυπα που θέλουν τη γυναίκα από τη φύση της κύρια τροφό για το παιδί και τον άντρα εν δυνάμει επικίνδυνο ή ανεπαρκή για το ρόλο του γονιού- το παιδί έχει ανάγκη και από τους δύο γονείς, ειδικά μετά από έναν χωρισμό. Η συνεπιμέλεια, η κοινή φροντίδα και συναισθηματική σχέση με τους γονείς, η ισότιμη και δημιουργική παρουσία του πατέρα και της μητέρας στη ζωή του είναι ευλογία για την ψυχοσυναισθηματική του ανάπτυξη. Όμως πρέπει να αποτελεί βασική επιδίωξη -εξαιρουμένων περιπτώσεων βίας η/και ψυχικών διαταραχών που καθιστούν τον/τη γονιό ανεπαρκή ή παραμελητικό/η- και όχι δια νόμου επιβεβλημένη.

Το κράτος πρέπει να προστατεύει το παιδί και τη γονεϊκότητα όχι επιβάλλοντας, αλλά δημιουργώντας δημόσιες, δωρεάν δομές οικογενειακής συμβουλευτικής και διαμεσολάβησης στις περιπτώσεις διαζυγίων, εξασφαλίζοντας σε άντρες και γυναίκες ότι θα ζουν αξιοπρεπώς από τη δουλειά τους, χωρίς να καταδικάζονται σε οδυνηρές διαπροσωπικές σχέσεις εξάρτησης και ότι δεν θα βρεθούν ποτέ στη δυσάρεστη θέση να κάνουν εκπτώσεις στην επαφή, τη σχέση και την κάλυψη των αναγκών του παιδιού τους, λόγω έλλειψης χρημάτων ή χρόνου.

Πηγή: **PRIN**